

## حذف سیستماتیک زنان توسط طالبان

مطالعه‌ی مقایسه‌ای ده برتر کانکور ۱۴۰۱ با ده برتر کانکور ۱۳۹۷-۱۴۰۰

نویسنده: طیبه جعفری

### مقدمه:

زنان به حیث نیمی از جمعیت جامعه نقش مهم و حیاتی در سلامت روانی جامعه و خانواده دارند. حضور زنان در عرصه‌های مختلف اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی منجر به رشد و پویایی جامعه می‌شود. حضور زنان در سطوح مختلف در ۲۰ سال گذشته در افغانستان قابل ملاحظه و امیدوارکننده بود ولی کافی به نظر نمی‌رسید. بر اساس تصمیم‌های حکومت سابق مبنی بر سهمیه بندی کانکور تعداد زیادی از داوطلبان به شمول دختران از ولایت‌های غیرپشتون‌نشین متضرر شدند. دختران با تلاش و اخذ نمرات بالا در امتحان کانکور و بدون هیچ نوع محدودیتی در زمینه‌ی انتخاب رشته، موفق به حضور در دانشگاه‌های مورد علاقه‌ی‌شان می‌شدند.

نتایج کانکور سال ۱۴۰۱ در حالی اعلان شد که طالبان در قدرت هستند و اسم هیچ زنی در میان ده برتر این نتایج به چشم نمی‌خورد. پرسش این است که آیا ضریب هوشی زنان در یک سال حکومت طالبان پایین آمده است که نتوانسته‌اند در لیست ده برتر کانکور قرار گیرند؟ یا زنان به‌طور سیستماتیک توسط حکومت طالبان حذف می‌شوند؟

این نوشتار بر آنست که با مطالعه‌ی مقایسه‌ای ده برتر کانکور سال ۱۴۰۱ با کانکور چهار سال گذشته ۱۳۹۷-۱۴۰۰ و تفکیک ارقام بر اساس جنسیت به پرسش چرایی عدم موجودیت اسم دختران در بین اسامی ده برتر کانکور ۱۴۰۱ و حذف سیستماتیک زنان توسط طالبان پرداخته شود. در این نوشته آمار و ارقام نتیجه کانکور ۱۳۹۷ از کمیته امتحانات کانکور وزارت تحصیلات عالی و نتایج کانکور ۱۳۹۸-۱۴۰۱ از اداره ملی امتحانات اخذ شده است.

در اینجا با توجه به آمار و ارقام، حضور زنان در سال‌های اخیر نظام جمهوری در سطوح مختلف در بیست سال گذشته تحلیل می‌شود. پس از آن مشخصات ده برتر کانکور سال‌های ۱۳۹۷-۱۴۰۱ معرفی می‌شود و پس از آن بررسی مقایسه‌ای بر اساس تفکیک جنسیت صورت می‌گیرد و با نتیجه گیری مقاله به پایان می‌رسد.

## حضور زنان در سطوح مختلف در بیست سال گذشته (۲۰۰۱-۲۰۲۱):

نظام جمهوری و تطبیق دموکراسی در افغانستان منجر به حضور زنان در بخش‌های مختلف شد. زنان در عرصه‌های مختلف سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی حضور داشتند. بر اساس آمار و ارقام در دست‌داشته سال ۲۰۱۹٪ نیروهای امنیتی و دفاعی را زنان تشکیل می‌دادند. در دو مجلس شورای ملی ۲۵,۹٪ در ولسی جرگه و ۳۱,۸٪ مشرانو جرگه حضور داشتند. در سیستم عدلی و قضایی نیز زنان به حیث سارنوال، قاضی و کارمند وزارت عدلیه کار می‌کردند که به صورت دقیق ۲۳٪ کارمندان محاکم، ۲۱٪ کارمندان سارنوالی و ۸,۳٪ کارمندان وزارت عدلیه را زنان تشکیل می‌دادند. ۲۷,۳۳٪ زنان به حیث کارمندان ملکی مشغول به کار بودند.

در بخش معارف، مکتب‌های دخترانه افزایش یافته بود و دختران حق دسترسی به تعلیم و تحصیل را داشتند. ۳۰٪ معلمان را زنان تشکیل می‌دادند و بیشتر از ۲۷۱۲ مکتب دخترانه در سراسر کشور به روی دختران باز بود و آمار مکتب‌های مختلط (دختران و پسران) به ۸۷۶۶ مکتب می‌رسید. دختران به صورت آزاد حق رفتن به مکتب از صنف اول الی دوازدهم و حق مبرم اشتراک در امتحان کانکور را داشتند. آنها بدون هیچ قید و شرطی می‌توانستند رشته‌ی دلخواه خود را انتخاب و به دانشگاه راه‌یابند. هر چند دیدگاه‌هایی مبنی بر حضور نمادین زنان در عرصه‌های مختلف وجود داشت، اما به‌طور کلی این حضور کافی نه بلکه امیدوار کننده بود و نویدی از پیشرفت را به همراه داشت.

پس از تسلط دوباره طالبان بر افغانستان به تاریخ ۲۴ اسد ۱۴۰۰ زنان از حضور در صحنه‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی منع شدند. طالبان پس از گرفتن قدرت با صدور اعلامیه‌های رسمی خواستار به خانه نشستن زنان کارمند شدند و به شکل سیستماتیک در مدت یکسال از زمان به قدرت رسیدن شان حضور زنان در اجتماع را به صفر تقرب دادند. آنها در اولین اقدام وزارت امور زنان را از کابینه‌ی موقت شان حذف و ساختمان آن وزارت را به وزارت امر به معروف و نهی از منکر سپردند و با این کار خود به زنان و مدافعان حقوق زنان فهماندند که مکانی به نام وزارت امور زنان به زعم آنها ترویج منکرات می‌کرد، به کانون اصلاح طالبانی تبدیل گردیده است.

طالبان قیودات بی‌شماری با برچسب اسلامی برای زنان ایجاد کردند، که این امر منجر به نقض حقوق اساسی زنان گردید. که به‌طور نمونه می‌توان به مواردی چون پوشیدن اجباری چادری و حجاب عربی، همراه داشتن مجرم برای خروج از منزل، ممانعت برای موتوروان‌ها در سوار کردن زنان بدون مجرم، جای‌گزینی پسران و پدران زنان کارمند به‌عوض شان در ادارات، سلب حق تعلیم، تحصیل و دسترسی به خدمات صحی اشاره کرد.

## ده برتر کانکور ۱۳۹۷-۱۴۰۱:

حق تعلیم از حقوق اولیه انسانی هر انسان است، که طالبان این حق را از دختران بالاتر از صنف پنجم در کمال بی‌انصافی سلب کردند. طالبان به بهانه‌های مختلف مکتب‌های دخترانه‌ی صنف ششم الی دوازدهم را بستند. که بدین‌وسیله مانعی

۱. وزارت امور زنان - گزارش ارزیابی پلان عملی ملی برای زنان افغانستان - ۲۰۱۹

فراراه آگاهی زنان ایجاد کنند. آنها شروطی را برای دختران مشمول کانکور ۱۴۰۱ وضع کردند. طالبان با ایجاد محدودیت‌هایی، اجازه حضور دختران به امتحان کانکور را دادند و گفتند: دختران نمی‌توانند رشته‌هایی چون انجینیری، زراعت، ژورنالیزم، زمین شناسی و جیولوجی معدن را انتخاب نمایند. اما با وضع تمام محدودیت‌ها دختران با اشتراک در کورس‌های و آموزش‌های آنلاین به دروس خود ادامه دادند و در امتحان کانکور اشتراک کردند.

نتایج امتحان کانکور تا سال ۱۳۹۷ توسط کمیته‌ی امتحانات کانکور وزارت تحصیلات عالی اعلان می‌شد. اما بعد از ۲۲ اسد سال ۱۳۹۷ به اساس فرمان شماره ۴۹ مورخ ۱۳۹۷/۰۵/۲۲ اشرف غنی به یک اداره مستقل تحت اسم اداره‌ی ملی امتحانات از وزارت تحصیلات عالی جدا شد و نتایج کانکور از سال ۱۳۹۸ به بعد توسط این اداره اعلان گردید. هر چند ادعاهای متعددی مبنی بر موجودیت فساد و دست کاری در نتایج کانکور در سال‌های گذشته بر این اداره وارد بود. هر سال در زمان اعلان نتایج کانکور ده برتر این امتحان توسط اداره‌ی ملی امتحانات معرفی می‌گردد که نتیجه کانکور ۱۴۰۱ به تاریخ ۱۴ عقرب مصادف با ۵ نوامبر ۲۰۲۲ توسط این اداره اعلان شد.

در ادامه جدول‌های ده برتر کانکور سال‌های ۱۳۹۷-۱۴۰۱ با ذکر اسم، نمره، جنسیت، ولایت و رشته به معرفی گرفته می‌شود و پس از آن این نتایج به اساس تفکیک جنسیت مقایسه می‌گردد و عدم حضور اسم دختران در ده برتر کانکور ۱۴۰۱ به بررسی گرفته شود.

ده برتر کانکور ۱۴۰۱ - ۲۰۲۲:

شماره	اسم	نمره	ولایت	دانشگاه	جنسیت
۱	سلیمان	۳۵۵,۴۲	هرات	طب هرات	مرد
۲	محمد شبیر	۳۵۵,۳۲	کابل	طب کابل	مرد
۳	هدایت	۳۵۴,۰۹	هرات	طب هرات	مرد
۴	محمدضیا	۳۵۳,۹۳	غزنی	طب کابل	مرد
۵	محمد عزیز	۳۵۳,۷۲	کندهار	طب کابل	مرد
۶	منصور بیگ	۳۵۳,۴۹	کابل	طب کابل	مرد
۷	سید محسن	۳۵۲,۱۴	بلخ	طب بلخ	مرد
۸	نجیب الله	۳۵۲,۰۹	بامیان	طب کابل	مرد
۹	مصطفی	۳۵۲,۰۹	کابل	طب کابل	مرد
۱۰	محمد عبدالله	۳۵۲,۰۹	کابل	طب کابل	مرد

۲. اداره ملی امتحانات.

ده برتر کانکور<sup>۲</sup> ۱۴۰۰-۲۰۲۱:

شماره	اسم	نمره	ولایت	دانشگاه	جنسیت
۱	سلگی	۳۵۲,۵۷	کابل	طب کابل	زن
۲	حسام الدین	۳۵۲,۵۳	کابل	طب کابل	مرد
۳	ثناالله	۳۵۰,۸	کابل	طب کابل	مرد
۴	صدام	۳۴۹,۴۸	کابل	طب کابل	مرد
۵	ارشاد	۳۴۷,۷۸	هرات	طب هرات	مرد
۶	محمد منصور	۳۴۷,۵۶	کابل	انجینیری	مرد
۷	سید مرتضی	۳۴۷,۵۵	غزنی	طب کابل	مرد
۸	بی بی مریم	۳۴۷,۳۸	کابل	طب کابل	مرد
۹	مصطفی	۳۴۷,۲۶	کابل	طب کابل	مرد
۱۰	حسنیه	۳۴۶,۰۷	بلخ	طب کابل	زن

ده برتر کانکور<sup>۴</sup> ۱۳۹۹-۲۰۲۰:

شماره	اسم	نمره	ولایت	دانشگاه	جنسیت
۱	شمسیه	۳۵۳,۱۸۵	کابل	طب کابل	زن
۲	نعمت الله فرزاد	۳۵۳,۱۳۳	کابل	طب کابل	مرد
۳	محمد مجتبی	۳۵۰,۰۶۱	کابل	طب کابل	مرد
۴	توریالی	۳۴۹,۸۶۷	بدخشان	طب کابل	مرد
۵	احمدفواد	۳۴۹,۷۳۵	کابل	انجینیری	مرد
۶	زین العابدین	۳۴۸,۵۷۱	غور	طب هرات	مرد
۷	احمد وثیق	۳۴۸,۳۳۶	کابل	طب کابل	مرد
۸	نصیحه	۳۴۸,۳۰۱	کابل	طب کابل	زن
۹	وثیق	۳۴۸,۲۰۴	غور	کمپیوتر ساینس	مرد
۱۰	فضل احمد	۳۴۸,۱۶	هرات	طب هرات	مرد

<sup>۳</sup> . اداره ملی امتحانات.

<sup>۴</sup> . اداره ملی امتحانات.

ده برتر کانکور<sup>۵</sup> ۱۳۹۸ - ۲۰۱۹:

شماره	اسم	نمره	ولایت	دانشگاه	جنسیت
۱	احمد راشد	۳۵۰,۲۵۱	هرات	طب هرات	مرد
۲	سید سجاد حسین	۳۴۶,۸۵	غزنی	طب کابل	مرد
۳	قاسم علی	۳۴۵,۱۶۱	کابل	اقتصاد کابل	مرد
۴	سید شعیب	۳۴۵,۱۳۵	هرات	طب هرات	مرد
۵	الهام الله	۳۴۵,۰۲۲	کابل	طب کابل	مرد
۶	عدنان	۳۴۴,۹۷۳	کابل	طب کابل	مرد
۷	محمد حسین	۳۴۴,۷۸۵	کابل	انجینیری کابل	مرد
۸	محمد یونس	۳۴۳,۵۱	هرات	طب هرات	مرد
۹	عبدالقهار	۳۴۳,۴۱	هرات	طب هرات	مرد
۱۰	مینا	۳۴۳,۳۸۴	هرات	طب هرات	زن

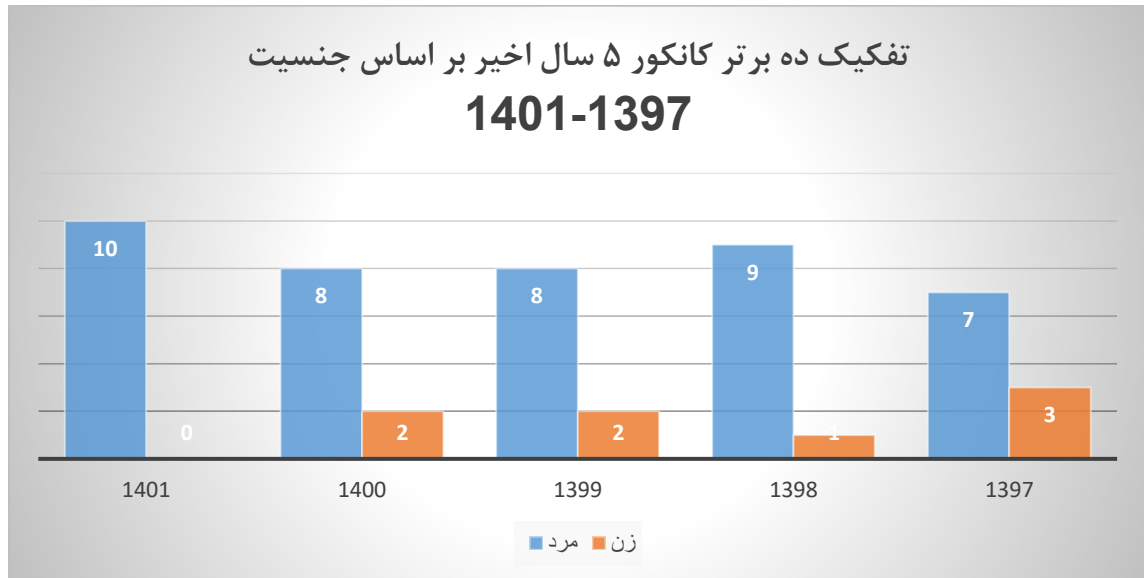
ده برتر کانکور ۱۳۹۷ - ۲۰۱۸<sup>۶</sup>:

شماره	اسم	نمره	ولایت	دانشگاه	جنسیت
۱	تهمینه	۳۵۳,۴۴۶	کابل	طب کابل	زن
۲	محمد عمادالدین	۳۴۸,۲۶۹	هرات	طب کابل	مرد
۳	مختار	۳۴۸,۲	بامیان	طب کابل	مرد
۴	محمد هادی	۳۴۸,۱۸۵	هرات	کمپیوتر ساینس	مرد
۵	صفدر	۳۴۶,۶۸۲	بامیان	طب کابل	مرد
۶	مشعل	۳۴۶,۵۶۵	کابل	طب کابل	مرد
۷	امیر حسین	۳۴۶,۳۹۹	هرات	طب هرات	مرد
۸	محمد داوود	۳۴۶,۳۲۸	هرات	کمپیوتر ساینس	مرد
۹	معصومه	۳۴۴,۹۴۱	هرات	طب هرات	زن
۱۰	مرسل	۳۴۴,۳۹۳	بلخ	طب کابل	زن

<sup>۵</sup> . اداره ملی امتحانات.  
<sup>۶</sup> . کمیته امتحانات کانکور وزارت تحصیلات عالی.

## تفکیک ده برتر کانکور ۱۴۰۱ با کانکور ۱۳۹۷-۱۴۰۰ بر اساس جنسیت:

با توجه به جدول‌های بالا ده برتر کانکور سال‌های ۱۳۹۷-۱۴۰۱ را با ذکر اسم، جنسیت، ولایت و رشته دانشگاهی پذیرفته شده می‌بینیم. در نتیجه‌ی کانکور امسال هیچ دختری در میان ده نفر برتر کانکور دیده نمی‌شود، که با توجه به ده برتر سال‌های ۱۳۹۷-۱۴۰۰ این رقم تبعیض آمیز است.



طوری که در نمودار بالا مشاهده می‌کنید دختران در سال‌های قبل در لیست ده برتر حضور داشتند، در کانکور ۱۳۹۷ سه دختر، در کانکور ۱۳۹۸ یک دختر، در کانکور ۱۳۹۹ دو دختر و در کانکور ۱۴۰۰ نیز دو دختر در لیست ده برتر دیده می‌شوند. دختران نه تنها در این سالها نمرات بالایی را در کانکور اخذ کردند، بلکه آنها بالاترین نمره کانکور را از آن خود کردند و به حیث اول نمره‌ی عمومی این سالها معرفی شدند. در میان گیرندگان بالاترین نمره کانکور در پنج سال اخیر، سه سال بالاترین نمره از آن دختران بود. در جدول زیر اول نمره‌های عمومی کانکور سال‌های ۱۳۹۷-۱۴۰۱ را مشاهده می‌کنید، که در آن اول نمره‌ی عمومی کانکور ۱۳۹۷، ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ دختران هستند. قابل تذکر است که دختران اول نمره نمرات بالاتری نسبت به پسران اول نمره دریافت کرده بودند. در حالیکه در سال ۱۴۰۱ پس از تسلط طالبان نه تنها دختران در لیست ده برتر کانکور قرار نگرفتند، بلکه نمره اول نمره‌ی عمومی هم بسیار بالا است.

## جدول اول نمره‌های عمومی کانکور ۱۳۹۷-۱۴۰۱

شماره	اسم	نمره	جنسیت	سال
۱	تهمینه	۳۵۳,۴۴۶	زن	۱۳۹۷
۲	احمد رشاد	۳۵۰,۲۵۱	مرد	۱۳۹۸
۳	شمسیه	۳۵۳,۱۸۵	زن	۱۳۹۹
۴	سلگی	۳۵۲,۵۷	زن	۱۴۰۰
۵	سلیمان	۳۵۵,۵۲	مرد	۱۴۰۱

اداره‌ی ملی امتحانات تحت مدیریت طالبان پس از انتشار لیست ده برتر کانکور که اسم هیچ دختری در آن دیده نمی‌شد مورد انتقاد شدید مردم و رسانه‌ها قرار گرفت که برای داشتن راه گریز و توجیه اعمال‌شان لیستی را تحت عنوان پنج بهتر طبقه زن به ترتیب زیر منتشر کردند. در حالیکه در سال‌های قبل لیست جداگانه‌ی بهترین‌های زن منتشر نمی‌شد چون دختران اول نمره‌ی عمومی کانکور می‌شدند و در لیست ده برتر کانکور حضور داشتند.

جدول پنج برتر زن ۱۴۰۱<sup>۷</sup>

شماره	اسم	نمره	ولایت	دانشگاه	جنسیت
۱	الهام	۳۴۸,۶۶۶۴	هرات	طب هرات	زن
۲	مومنه	۳۴۸,۳۰۰۱	بلخ	طب بلخ	زن
۳	راحله	۳۴۸,۲۷۹۲	غزنی	طب کابل	زن
۴	هدیه	۳۴۷,۲۹۱۴	کابل	طب کابل	زن
۵	شکیلا	۳۴۷,۲۶۹۴	هرات	طب هرات	زن

با توجه به نمره‌ی داده شده به شخص اول جدول فوق، تفاوت چشمگیری میان نمره‌ی داده شده به دختران و پسران در کانکور ۱۴۰۱ دیده می‌شود در حالیکه در سال‌های قبل چنین نبود.

<sup>۷</sup> . کمیته امتحانات کانکور وزارت تحصیلات عالی.

## نتیجه گیری:

برداشت نادرست از کلام خدا و متون اسلامی منجر به زن ستیزی توسط طالبان در افغانستان گردیده است. داشتن دیدگاه تحقیر آمیز به زن و حذف زنان ایده‌ای طالبانی است که در طول سال‌های متمادی چیزی از آن کاسته نشده بلکه در ذهن‌شان تقویت شده است. طالبان با بستن درهای مکتب‌ها به روی دختران به آنها صرفاً اجازه‌ی خواندن الفبا را می‌دهند نه بیشتر، حقی که خداوند به هر انسانی داده اما توسط طالبان گرفته می‌شود.

اعلان ده برتر کانکور ۱۴۰۱ نمونه‌ی روشن و واضحی از برخورد زن ستیزانه‌ی طالبان و حذف سیستماتیک زنان است. دخترانی که در طی سه سال گذشته توانستند اول نمره‌ی عمومی کانکور شوند، چطور پس از به قدرت رسیدن طالبان حتی در لیست ده برتر قرار نگرفتند، چون آنها حذف شدند. با توجه به آمار و ارقام ارائه شده‌ی کانکور سال‌های گذشته به این نتیجه می‌رسیم که عدم موجودیت اسم دختران در میان ده برتر کانکور ۱۴۰۱ حذف آگاهانه‌ی زنان توسط طالبان است.